

BARBRO GUMMERUS

FÖRE DETTA HUSTRU

Du ligger i jorden nu.

Sex män bar nyss ut dig till orgeltonerna av Marcellos ”Himlarna förtälja Guds ära”. Jag känner alla utom en: han är ung och ljus och tillhör den främmande kvinnans släkt. Hans ansikte är uttryckslost, han har nog knappt träffat dig, hur skulle han kunna sörja? Jag är starkt medveten om en enda människa, om vår son, han står nära mig, men han håller inte i mig, han har alltid avskytt att visa känslor inför främmande människor.

Han och jag väntar på vår tur.

Nu gråter den främmande kvinnan vid din grav.

Stackars henne, mumlar någon i människoskaran bakom mig, hon fick bara ett par år med honom.

Och jag då! vill jag vända mig om och skrika, jag levde med honom i över trettio år. Jag står här med vårt barn.

Naturligtvis gör jag det inte. Det är hon som är änkan.

Vi är obegripligt och rörande unga; du röker franska cigaretter och citerar dikter så jag fryser.

Var bor du? frågar du samma kväll som vi mött varandra och jag talar om det.

Så bra, säger du. Inte för att jag har så många saker. Men jag bor i närheten så det blir inte så långt att bära.

Hur så? undrar jag.

Min blick är blågrå och förvånad.

Nu när jag ska flytta in hos dig förstås, säger du.

Medelhavet tycks stiga in i vårt rum nu när vi har fönsterluckorna öppna, jag ser vattenglittret innanför mina ögonlock, känner din kropp tätt, tätt intill, du har just somnat och din ena arm håller om mig i sömnen.

Har du tänkt på att vi gör allting bakvänt? säger du förnöjt och du är plötsligt vaken och du ser på mig. Först åker vi på bröllopsresa och sedan gifter vi oss.

Ska vi gifta oss?

Det är väl lika bra. För så här kan det aldrig bli med någon annan. Din röst dör bort och du har somnat igen. Jag skrattar och får lust att väcka dig. Istället stiger jag försiktigt upp ur sängen och lutar mig ut genom fönstret mot den andlös blå utsikten.

Jag ska bli din hustru. Det låter så högtidligt.

Det *är* högtidligt.

Din hustru. Tills döden skiljer oss åt.

Vi är glada som barn när vi har hittat Huset. Det är vad vi har drömt om i flera år; ett vitt stenhus ganska nära stranden i Halland. Ingenting vet vi ännu om läckande tak, om dåliga värmepannor, om allt som väntar oss. Vi ser bara de vackra takbjälkarna, de breda golvplankorna, ljuset som faller in genom det stora fönstret på övervåningen. Jag står i dörröppningen och jag tycker att jag ser Framtiden, den är ljus och varm; fylld av kärlek och arbete. Och barn, ännu vet vi inte hur många. Jag vänder mig om och du fångar mig i dina armar, vi står länge så tills vi hör mäklarens diskreta harkling.

Ska vi slå till då? frågar han.

Ja, svara vi med en mun, ja. Och vi vet båda att vi har lagt grunden till det som ska bli ett enastående äktenskap och ett enastående liv.

Det är vardagen

Det är den jag tycker allra bäst om; när vi arbetar, äter middag, ser på teve, läser böcker, inneslutna i en stadig värme som alltid finns där. År efter år finns den där, bekymren kommer och går, verkar ibland hopplöst oöverstigligen och ändå löser de sig alltid till slut, kanske för att vi delar dem, talar om dem, finner utvägar. I tjugofem år har vi lyckats bo i vårt vita hus, taket läcker inte längre och rummet på övervåningen är en inspirerande oas. Vi inspirerar varandra också, våra yrken är tillsammans med vår son vårt livsinnehåll och vi har många vänner, när vi har råd reser vi utomlands; jag tänker ibland att någon håller sin hand över oss. Och jag kan fortfarande efter alla år bli förälskad i dig, jag känner dig bättre än någon annan, dina ljusa sidor, dina mörka sidor, dina humörsvängningar, dina grubblerier. Men när förälskelsen oväntat faller över mig blir du den unge mannen i rummet vid Medelhavet den gången du friade och då förför jag dig skamlöst. Du har aldrig någonting emot det. Och det blir bara bättre och bättre; våra kroppar tröttnar inte på varandra, det är ett mirakel.

En man stiger in i vår hall. Jag har väntat på hans ankomst en stund, han är konstnär och jag har alltid känt mig oförklarligt hemma i hans målningar. Han tar mig i hand, vi ser in i varandra och jag sjunker.

Och jag stiger.

Nej, inte ens med dig. Tillhörighet.

Du märker det inte. En man har stigit in i vår hall och den värld som nyss fanns har gått i bitar, och du märker ingenting. Och jag är arg på dig och jag är lättad för att du ingenting märker.

Jag ska klara det här också. Vi ska klara det här också.

Några dagar senare säger du i förbigående att du hade intrycket att jag tyckte mycket bra om den här mannen. Du säger det i förbigående. Och snart pratar vi om något helt annat. Vi har alltid mycket att prata om.

Och jag tänker att världen kan bli hel igen, säkert kan den bli hel igen bara tiden får gå. Tiden måste gå; det är en gammal visdom.

Men den börjar där. Sprickan.

Kanske förstod du mer än jag trodde, du börjar dra dig inom dig, jag kan inte nå dig på samma sätt som jag kunde förr. Vår son har blivit vuxen, värmen som alltid omsluter oss känns inte längre stabil, du är ofta irriterad och rastlös. Jag tänker att det kanske är naturligt, du närmar dig femtioårsåldern, medelålderskrisen, och varför skulle just du och jag vara undantag, varför skulle vi förskonas? Det gör vi inte heller, visar det sig, när du efter en kort utlandsresa kommer hem och inte hinner ställa ifrån dig resväskan förrän du uttalar de klassiska orden:

Jag har träffat en annan. Vi måste skiljas.

Mitt sinne för humor tar ibland överhanden under min första tid som nyskild; det händer att jag vaknar på morgnarna och känner mig som huvudperson i en av de otaliga romaner jag läst under åren. Medelålders kvinna, sviken, förbrukad, slängd på sophögen. Hon som trodde att detta aldrig kunde hända henne. Då kan jag skratta. Sedan faller det över mig, vår sons sorg, det vita huset som nu är sålt, att du bor tillsammans med den främmande kvinnan. Ilskan stiger och sjunker, det första året bär den mig, saknaden släpper jag aldrig fram; då skulle jag antagligen dö.

Vår son berättar att du brutit med hela ditt förflutna, med alla gamla vänner, med allt som varit vårt. Han känner sig inte välkommen i ditt nya hem, han säger att den främmande kvinnan inte tål honom, att du blir nervös och olik dig när han kommer. Han säger att det känns som om han inte längre hade någon far.

Det är mer än jag kan bära. Så en kväll lyfter jag telefonluren och säger vad jag tycker.

Du lyssnar tyst. Sedan säger du att du har det svårt, att den främmande kvinnans inställning till vår son och ditt gamla liv sliter sönder dig, att du känner dig maktlös. Du frågar om du får ringa mig ibland, du har oroat dig så för mig, skulle jag ha något emot att du kom och hälsade på?

Två dagar senare ringer du.

Jag har just fått veta att jag har cancer, säger du.

Verkligheten runt mig fryser till, som på film. Jag ser genom fönstret ut i höst-eftermiddagen, himlen är så blå; något tycks hålla mig om halsen och försöka strypa mig. Med bestämd röst säger jag:

Vi kommer att klara det.

Sedan kämpar vi.

Andligt och ibland bokstavligt håller jag dig i handen hela tiden, varenda sekund av det år det tar dig att dö. Den främmande kvinnan bryter med dig och tar dig till nåder, ert förhållande är för nytt, säger någon, hur skulle hon kunna klara av det här? Hon intresserar mig inte. Det är du. Det är bara dig jag har i tankarna, det är bara du och vår son som får plats i mitt känsloliv. Jag finns på de sjukhus du blir inlagd på, jag sitter i väntrum, på intensivvårdsavdelningar, utanför operationsalar, vi talar och talar när du känner att du orkar, du vill hela tiden hålla mig i handen.

Och nu.

Nu står vår son och jag här och ser släktingarna leda bort den främmande kvinnan som fortfarande gråter. Vi tar ett steg framåt och jag kastar ner en liten bukett av dina älsklingsblommor i graven; i går for jag till det vita huset och bad att få plocka dem i trädgården där de ännu inte hunnit blomma ut.

Vi klarade det inte. Den främmande kvinnan och jag var tillsammans i ditt sjukrum den sista tiden, inför det som förestod var alla konventioner upphävda. Längst inne insåg jag att det var synd om henne också. Vid ett tillfälle såg hon på mig och sa:

Hur ska man kunna tävla med trettio års äktenskap?

Det går inte, svarade jag enkelt.

Det är säkert hundra begravningsgäster, ändå är jag alldeles ensam med vår son. För du ligger inte i graven, det känner jag nu, du är någon annanstans. Men du är inte längre med mig. Vi är inte längre med varandra.

Tills döden skiljer oss åt.

Vår son rycker mig i armen, vi har stått för länge framför graven, jag ser hans blick och tänker att han liknar dig.

Han finns.

Vi börjar bana oss väg mot utgången, bredvid mig hör jag en man fråga en annan: Vem är det där? Och den andre mannen svarar halvhögt: Å, det är bara hans före detta hustru.

Det är en solig dag med klarhet och skärpa i luften. En av våra gamla vänner tar mig i handen och vi går sakta mot de öppna grindarna. Framför mig ligger sorgen.

© Barbro Gummerus